

Nieuwsbrief nr. 22
19 december 2022

voorwoord – pag. 2

champagne actie 2022 - pag. 3

Brugse beiaardier van vader op zoon – pag. 4

Zjamoel en Carillon voor Kerst – pag. 7

Slotconcert zomerseizoen – pag. 8

Bezoek aan de beiaard – pag. 9

Brandklok, werkklok of schelle – pag. 10

contact en lidmaatschap - pag. 17

onze sponsors - pag. 19

voorwoord

Beste leden en vrienden van de Brugse Klokkenspelvereniging,

Het jubileumjaar van 100 jaar stichting van onze vereniging is bijna voorbij, meer en meer heb ik het gevoel dat alles met de snelheid van het klokkengeluid voorbij vliegt...

Het jaar 2022 zal in vele opzichten niet met het beste gevoel in onze gedachten blijven, maar dat is zeker niet wat betreft de activiteiten van onze vereniging, wel wat gestart met het openingsconcert in juni maar beter weer op alle andere concerten hadden we ons niet kunnen voorstellen met als gevolg heel wat meer luisterende oren op de binnenkoer van de Halletoren.

Graag zet ik ook nog eens onze Dumery-klok in de Boeveriestraat in de kijker waar ons klokkenluidersteam heel wat inspanningen heeft geleverd om nieuwe mogelijkheden van luiden en kleppen uit te testen.

Wat 2023 ons zal brengen zullen we u presenteren in onze volgende nieuwsbrieven maar noteer alvast in uw agenda: ALGEMENE VERGADERING BKV OP ZATERDAG 1 APRIL 2023

Bij het jaareinde graag ook een dankwoord aan het B.K.V. bestuur, onze stadsbeiaardier en aan alle mensen die hun steun verleend hebben aan het beiaard gebeuren zodat we het beiaardseizoen 2022 met een goed gevoel kunnen afsluiten: Dank u wel !

Een zeer speciale dank ook aan Stad Brugge en alle organisaties voor de steun dat we van jullie mochten ontvangen: Ook dank u wel.

Beste allemaal, we hopen jullie volgend jaar opnieuw te mogen ontmoeten op onze activiteiten. Denk er daarom aan om uw lidmaatschap te hernieuwen en stort 15€ op rekening nr BE02 2800 4787 9540. U blijft dan terug een jaar lang op de hoogte van onze activiteiten.

Onze beste wensen voor een goede gezondheid en veel geluk in 2023!

René Keerman

Voorzitter

Champagne actie 2022

De sets champagne van de actie 2022 zijn allemaal verkocht: dank aan allen die op deze wijze de activiteiten van de Brugse Klokkenspelvereniging helpen en ondersteunen !!!

En ... het champagneproject 2023 staat al in de steigers !

Champagneproject 2022

Set kwaliteitchampagne '**Yves Delporte**' (3 flessen, brut)

De Brugse stadsbeiaardiers in dienst sinds de oprichting van de Klokkenspelvereniging sieren de capsules.

Brugse beiaardier van vader op zoon... Brecht (21) treedt in de voetsporen van papa Wim (54): “Muziek spelen vanop de Halletoren heeft iets magisch”

BRUGGE/ROESELARE De nieuwe adjunct-stadsbeiaardier van Brugge is geen onbekende voor de ‘echte’ beiaardier Wim Berteloot (54): het is zijn eigen zoon Brecht (21) die hem af en toe zal vervangen. De jongeman kreeg de liefde voor het instrument met de paplepel mee en heeft na een opleiding van 11 (!) jaar de kneepjes onder de knie. “Het zal emotioneel zijn als ik binnenkort samen met mijn vader zal spelen”, stelt Brecht, voor wie alles begon met... Kabouter Plop.

“Als ik Brugge binnenrijd, dan zie ik die drie torens al snel opdoemen en dan besef ik: ‘binnen enkele minuten zit ik daar helemaal bovenaan’. Dat is heel bijzonder.” Brecht Berteloot (21) heeft er duidelijk zin in. De jongeman treedt in de voetsporen van zijn vader Wim (54), die sinds oktober 2017 stadsbeiaardier van Brugge is. Het is Wim die dagelijks voor de muziek zorgt die over de daken van de stad galmt. “Thuis stond een oefenklavier en daarop ging ik stiekem en minder stiekem wel eens spelen toen ik nog heel klein was”, vertelt Brecht.

“Rond mijn negende mocht ik kennismaken met Frank Deleu, toen de Brugse stadsbeiaardier en ook beiaardier in Damme. Daar kreeg ik de kans om iets kleins te spelen. Dat was de begintune van Kabouter Plop (*lacht*). Zo is het allemaal begonnen.”

Afgelopen zomer mocht ik al eens een concert geven: mijn sollicitatie. Zoveel jongeren zijn er niet die deze opleiding tot een goed einde brengen. Ik ben daar best trots op

Op zijn twaalfde schreef Brecht zich in in de wereldvermaarde beiaardierschool in Mechelen. Daar komen studenten van over de hele wereld naartoe om zich te verdiepen in de wondere wereld van de beiaard. Een opleiding van maar liefst 11 jaar, die Brecht zopas tot een goed einde bracht. "Gelukkig kon ik veel lessen volgen vanuit een bijhuis in Roeselare. Pas tijdens het laatste jaar moest ik vaker naar Mechelen, maar dat kwam goed uit, want ik studeer nog Taal- en Letterkunde in Leuven."

(lees verder onder de foto)

© Benny Proot

De oude klokken fascineren de jongeman uit Roeselare. "Eigenlijk moet je met zo'n middeleeuwse elementen en instrumenten erg omzichtig tewerk gaan, maar op een beiaard moet je er niet op los kloppen. Dat is zo

fascinerend. De beiaard heeft zo'n enorme voorgeschiedenis en is een instrument dat ook mij zal overleven. Het is één van de grootste muziekinstrumenten ter wereld. En één van de mooiste bevindt zich in Brugge. Muziek spelen vanop de Brugse Halletoren heeft iets magisch."

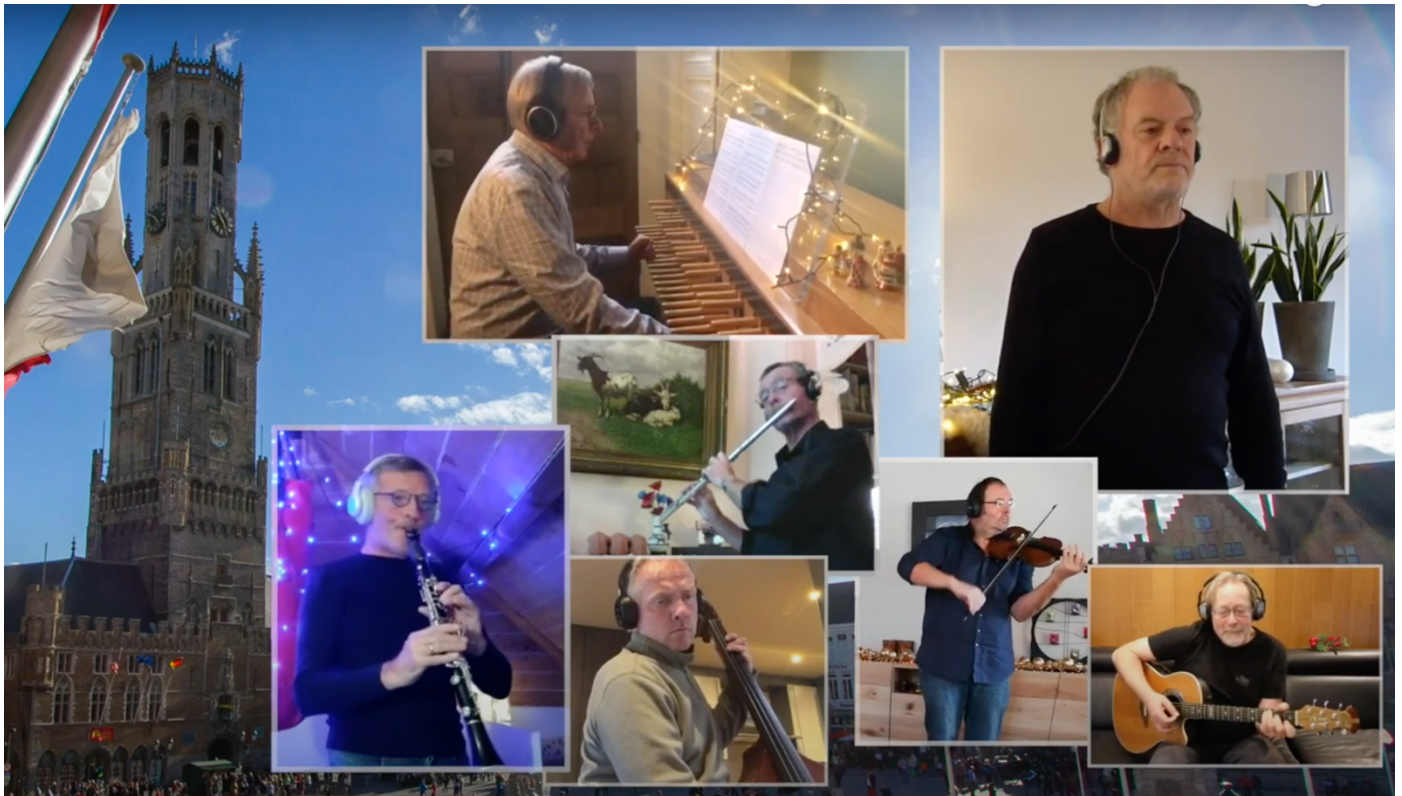
Spannend moment

Dat heeft Brecht al zelf ondervonden. Afgelopen zomer mocht hij er al eens een concert geven. "Mijn sollicitatie", glimlacht hij. "Zoveel jongeren zijn er niet die deze opleiding tot een goed einde brengen. Ik ben daar best trots op. Het zal ook emotioneel zijn als ik binnenkort eens samen met mijn vader zal spelen."

Een adjunct-stadsbeiaardier vervangt de stadsbeiaardier als hij verhinderd is. Op 9 oktober zal dat voor het eerst het geval zijn. "Een spannend moment", beseft Brecht. "Maar ik popel ook wel, hoor. Het zal een ongelooflijke ervaring zijn."

Bart Huysentruyt in Het Laatste Nieuws, 20 september 2022

Zjamoel & Carillon voor Kerst

“Zjamoel & Carillon”, het gezelschap van folkgroep Zjamoel, beiaardier Frank Deleu en zanger Rik Decramer, weet waar de klepel hangt. Onder het opgewekt gelui van klokken, vaak van het Keerman-Carillon, klinkt een repertoire dat voornamelijk geput is uit 18e -eeuwse Vlaamse beiaardhandschriften. De eigenheid van het ensemble gaat niet enkel om de vrolijke musici en het innemend repertoire maar evengoed over zijn karakteristieke klank. Een losse samenwerking tussen Zjamoel en Frank Deleu mondde in 2011 uit op het kerstconcert “Comt verwondert U” met kerstliederen uit het oudste beiaardhandschrift ‘Beÿaert 1728’. Sedertdien neemt Rik Decramer de zangpartijen voor zijn rekening. In 2013 volgde een seculier programma Hoewel bedacht voor open lucht treedt “Zjamoel & Carillon” ook binnenskamers op. In een kleine ruimte kan worden gekozen voor de digitaal aangestuurde versie van de Brugse beiaard.

In 2020, in volle Coronatijd, namen ze een kerstboodschap op: iedereen speelde thuis zijn partituur alleen met ondersteuning van een koptelefoon. Het geheel werd gemonteerd en is te horen op Youtube: een reeks Oud-Nederlandse kerstliederen uit het oudst gekende bundel met beiaardmuziek: “Beyaert 1728”(Antwerpen).

<https://youtu.be/p7-afHylsqQ>

Slotconcert zomerseizoen 2022

28 september

Wim en Brecht Berteloot: mobiele beiaard Keermancarillon
The Bare Necessities o.l.v. Yentl Vanderiviere
Stadsschouwburg, Organisatie CC Brugge

Bezoek aan de beiaard

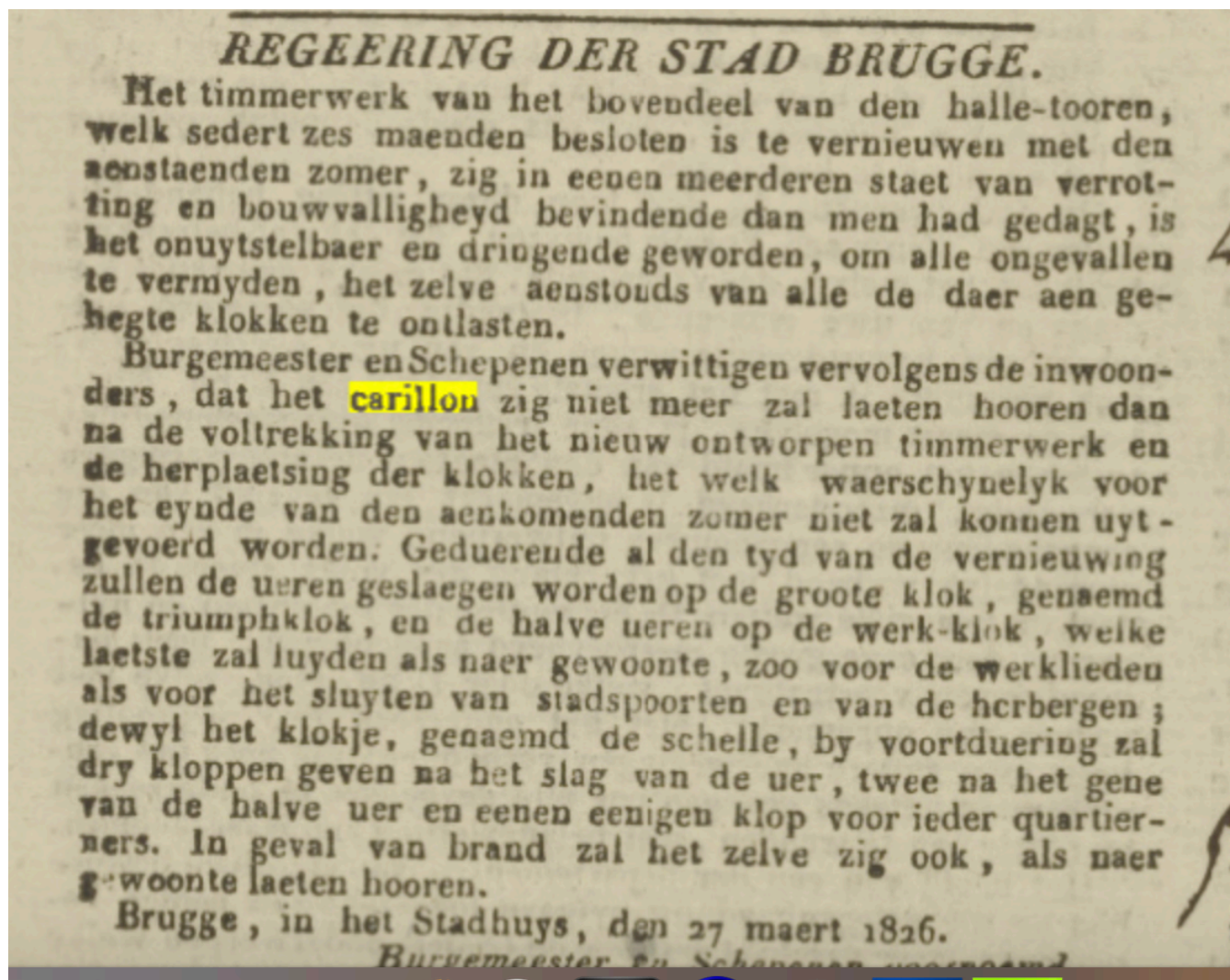
Pedagogisch begeleider voor muziek Ann Casier organiseerde een kennismaking met de Brugse beiaard en de beiaardcultuur in het algemeen voor muzikleerkrachten (secundair onderwijs). Op 12 en 14 december kwamen een twintigtal geïnteresseerde muzikloraars langs en kregen er uitleg over het belfort, de beiaard en het automatisch spel. Ze waren onder de indruk en zijn wellicht belangrijke ambassadeurs om "onze" beiaard ook aan de jeugd te leren kennen. Na het bezoek aan de toren konden de leraars ook eens het klavier "voelen" op het oefenklavier.

brandklok, werkklok of schelle

In onze Nieuwsbrief nr. 21 schreven we over de brandklok die vanuit de Halletoren naar de Boeveriestraat werd overgebracht en daar in een nieuwe klokkenstoel (weliswaar een copie van deze in de Halletoren) werd gemonteerd als "Dumery monument". Het is deze klok die regelmatig door voetstampers in beweging wordt gebracht.

Nu vonden we echter een artikel via de website van Erfgoed Brugge met historische kranten (<https://erfgoedbrugge.be/collection-pagina/historische-kranten/>). Meer bepaald in de Gazette van Brugge van 29 maart 1826:

Een artikel waar we veel kunnen uit leren! Tijdens werken aan de klokken, uurwerk en de trommel zal de uurslag slaan op de Triomfklok: dus niet op de zwaarste klok van de beiaard. De halfuurslag zal niet slaan op een beiaardklok maar, tijdelijk, op de *werk-klok*. Deze klok luidt voor de werklieden en ook voor het sluiten van de stadspoorten. Als gevolg hiervan zal het kleine klokje, *genaemd de schelle*, het automatisch spel vervangen: in plaats van de melodie bij het uur, slaat de schelle drie keer, twee keer bij de halfuurslag, en één keer op de kwartieren. Daarnaast zal de *schelle* zich *als naer gewoonte laeten hooren* bij brand.

Met andere woorden: uit deze tekst blijkt dat de klok die wij vandaag de brandklok noemen (de voetstampklok dus van de Bouveriestraat) eigenlijk de werkklok is!

De oorspronkelijke klokkenstoel van de werkklok in de Halletoren, naast de Triomfklok. Sporen van de uitsparingen voor de luidas zijn nog duidelijk zichtbaar.

Nu stelt zich de vraag: wat is een schelle. Daar wordt een klein klokje mee bedoeld dat snel kan luiden of kleppen. We zochten 's uit waar de schelle voor staat.

Nieuw groot woordenboek der Nederlandsche Taal, D. Bomhoff, 's Gravenhage, 1857:

Schel: langwerpig rond klokje, waarin een klepel hangt, bel: De schel of Aan de schel trekken. Hebt gij de schel wel gehoord? Hel klinkend, helder of klaar van geluid, vaak met het bijdenkbeeld van onaangenaamheid: Eene schelle stem. Een schel geluid. Schel klinken.

M. Philippa, F. Debrabandere, A. Quak, T. Schoonheim en N. van der Sijs (2003-2009) Etymologisch Woordenboek van het Nederlands, Amsterdam

schel 1 zn. 'bel'

Onl. *skella* 'kleine bel' in Latijnse context: *scilla* [1136, kopie 1146-55; ONW], *schellas* (mv.) [1146-49; ONW]; mnl. *schella* 'kleine bel' [1240; Bern.], *Eene clocke IIII d.*, *een scelle II d.* 'een grote bel 4 penningen, een kleine bel 2 penningen' [1252; MNW].

Zelfstandig naamwoord bij het sterke werkwoord mnl. *scellen* 'luid klinken', zie → schellen.

Mnd. *schelle*; ohd. *scella* (nhd. *Schelle*); alle 'kleine bel' ; on. *skella* 'ratel' (nzw. *skälla* 'schel, bel')

Bron: website: <https://etymologiebank.nl/trefwoord/schel>

Wellicht de oudste vermelding van een schelle vinden we in **Carel en de Elegast** (ca. 1200):

Dit was den coninc onbequame:

Hi hadde eer ontboren der vrame

Vanden sadele ende tghewin,

Dan Elegast keerde weder in.

Als Elegast quam ten ghereide,

Daer ic heden eer af seide,

Ende hine waende draghen dane,
Die **schellen** diere hinghen ane
Gaven sulc enen clanc,
Datter Eggheric bi ontspranc
Uut sinen slape, ende seide:
'Wie is daer te minen ghereide?'
Hi wonde trecken sijn swert,
En hadt die vrouwe niet ghewert,
Die hem seide ende vraghede,
Wat dat ware, dat hi jaghede?

Website: Beatrijs en Carel ende Elegast – dbnl

In **Le Carillon de Bruges** (Brugge, 1912) vermeldt de auteur L. Gilliodts-van Severen (verder genoemd als GVS) verschillende keren een schelle als hij citeert uit teksten van het stadsarchief:

Or, l'on constate qu'en 1300, dans le beffroi ou capitole réédifié, il y avait au moins trois cloches, savoir: la *magna campana* ou bourdon de la commune, la **scelle** ou clochette des échevins ("Scepenen Scelle"); la *campana nuptiarum* ou *bruud clocke*. Les trois cloches sonnies en cadence formaient le triceleer ou trizelier, que nos vieux documents flamands désignaient par le mot *beyaerden*.

GVS pag. 12

La clochette (**scelle**) était employée principalement pour le service des échevins et des ceuriers, soit pour la convocation aux séances et plaids de justice, soit à l'occasion de leur nomination, soit même pour l'appel aux armes. Aussi l'appellait-on communément *scepenscelle*.

GVS pag. 14

... Il n'en est pas de même de la cloche du travail, **wercclocke**, qui n'apparaît qu'en 1331 ou 1333. Ce dernier texte nous apprend qu'on la sonnait quatre fois par jour.

GVS pag. 15

1421

fol. 54, n. 1.

Ghelevert xij stricke vlaemschen houten gheleyt onder den zolder vander ouder halle daer tbeelfroort van den clocken ende **scellen** up staen.

GVS, pag. 16

1492

Op St. Pauwels-bekeeringhendach, die comt den 25 january anno 1492, soo maeckt het een seer groot ongeweerte van winde ende oock van sneeuw ende oock van dondere ende blixeme, alsoo dat omtrent den een heuren naer noene soo ontstack vander vier ende blixeme den torre van d'Halle op de marckt, in 't belfroot in 't alder opperste van de torre stont recht onder St. Michiel, soo verre dat de torre al verbrande, die cappe met het houtte werck tot der vaute ende de clocken ende de **schellen** die smolten van den grooten brandt, ende daer bleef een schoenmaecker doodt in den torre, midts dat hy hem te verre avanceerde ende aventureerde, ende St. Michiel die op den torre stont die viel met de spille op het dack, die daer groote schaede dede; ende van den selven ongheweerte soo verbrande op den selven dach de torre van Onse Vrouwekercke te Sluys.

Uit: Lamentatie behelzende wat datter aenmerkenswaardig geschiet is ten tyde van de Geuserie ende de Beeldenstormerie binnen ende omtrent de stad van Brugghe, 1859

Website : dbnl – digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

1496

fol. 109 v. n. 5.

Betaelt ter causen vander nieuwer clocke ende **schelle** te ghietene ende

makene midsgaders de stoffe daer toe dienende ende alle thandt ghedane, 37 lb. 23 s. 2 ingh.

GVS pag. 16

1528

fol. 102, nr. 5.

Jacob Waghenens, clocghietere te Mechelen, van tghieten van elleven **schellen** van accoorde omme tmaken vanden voorslaghen van der oorloge up de halle, boven der stoofe hem te Mechelen ghelevert.

GVS pag. 30

1536

fol. 70, nr. 3

Herman Loots, clockghietere, van ghegoten thebbene een groote ende twee cleene **schellekins** omme tmaken van den accoorde vanden voorslaghe up de halle deser stede.

GVS pag. 32

1614

Chapelle des clerics de St Ivo, fol. 276, n. 6

Betaelt Jacques du Blon over dhelft van tverghieten vande **schelle** oft clocke jn de capelle danof dander helft betaelt es by de matsenaers, xvj s. grote.

GVS pag. 53

1628

Resolutieboec, 1607-32, fol. 254, n. 8

Gheresolveert up rapport van de heeren van Tresorie dat de clocke ghenaemt het **schelleken** zal up de halle hoogher ghehanghen worden by de ½ heure clocke, tot beteren dienst jn occasie van brant.

GVS pag. 54

1631

Resolutieboec, 1607-32, fol. 333, n. 3

Gheordonneert de **schelle** van morghen ingaende te doen luyden savonts ten 8 hueren mits myn heere den grave van Fonteyne deur den auditeur heeft doen verbieden an alle soldaeten hemlieden ter zelve huere in huerlieden quartieren zonder daeruit te commen voor snuchtens naer trapeil up iij strepprien (?) te garde.

GVS pag. 56

1676

Compte de la Ville, 1676-77, fol. 84, n.2

Aen Victor van de Steene, over trepareren ende vernieuwen van clockriemen, zoo van dfe groote clocke, de poorteclocke als van het **schelleken**, 4 lb. 16 s. gr.

GVS pag. 91

1681

Resolutieboec, 1679-83, fol. 76, n. 4

Attendu qu'il fallait déplacer le poorclocke pour établir la nouvelle grosse cloche, le Collège decide que dans l'intervalle, on se servira de la "**scelle**", et que proclamation en sera faite au son du tambour.

GVS pag. 122

1741

Compte de la ville, 1741-42, fol. 56, n. 2

Voorts betaelt aen Georgius Dumery, meester clockgieter, de somme van 365 lb?. 12 s. 6 d. gr. over het gieten van de half heur clocke, poortclocker ende **schelle** tsamen weghende 9000 lb. Ten advenante van vyf stuvers het pont ghewichte.

GVS pag. 154

Ook elders werd het woord "schelle" gebruikt voor een klein klokje. Voorbeelden hiervan brengen we samen in een volgende Nieuwsbrief.

bezoek onze
website:

www.carillon-brugge.be

of met gebruik van
deze QR-code

volg de
beiaardbespelingen
op woensdag,
zaterdag en zondag
om 11:00u live op de
Facebookpagina van
de Brugse
Klokkenspelvereniging

<https://www.facebook.com/CarillonBrugge>

of surf naar:

[https://www.visitbruges.be/werelderfgoed/
beiaard-2/live-stream-beiaardconcerten](https://www.visitbruges.be/werelderfgoed/beiaard-2/live-stream-beiaardconcerten)

Brugse Klokkenspelvereniging vzw

Willemijnendreef 32
8000 Brugge

Bestuur:

René Keerman, voorzitter,

Paul De Gryze, secretaris,

Paul Vanden Abeele, Dirk Vandamme, Edmond Van Eeghem, bestuurders

Wim Berteloot en Frank Deleu, adviseurs.

lidgeld: 15 €

meer mag ook

stort op BE02 2800 4787 9540

wenst u deze Nieuwsbrief niet meer te ontvangen:

mail naar : brugse.klokkenspelvereniging@gmail.com

meer info op onze website:

www.carillon-brugge.be

De BKV wordt gesteund door de stad Brugge

wij danken onze sponsors

die onze werking mee ondersteunen

Brouwerij Bourgogne des Flandres
Kartuizerinnenstraat 6, 8000 Brugge

Climatherm b.v.b.a.
Oostendsesteenweg 169, 8000 Brugge

Clock-O-Matic
De Vunt 14, 3220 Holsbeek

Corona
Gouden Handstraat 17, 8000 Brugge

Curando-West
Speelpleinlaan 44, 8310 Brugge

Restaurant De Koetse
Oude Burg 31, 8000 Brugge

Advocatenkantoor Depla & Vennoten
Karel van Manderstraat 123, 8310 Brugge

Chocolatier Pol Depla
Eekhoutstraat 23/27, 8000 Brugge

Hippo-Services b.v.b.a.
Gemene Weidestraat 61, 8000 Brugge

Interparking N.V.
Brederodestraat 9, 1000 Brussel

Wijnhandel K.D.V.
Vandeberghewegel 1, 8340 Sijsele-Damme

Brasserie Livingroom 102
Sluisstraat 102, 8300 Knokke

Vastgoed Meuleman & Loeters
Bruggestraat 1, 8020 Oostkamp

Paparazzo
Sint-Jansplein 2, 8000 Brugge

Rombaux
Mallebergplaats 13, 8000 Brugge

Restaurant Sint-Joris
Markt 29, 8000 Brugge

T-Elek
Veldstraat 29, 8200 Brugge

**Restaurant, Tearoom, Feestzalen
Zandberghoeve**
Zandberg 12, 8730 Beernem